

TELEGRAFUL ROMANU.

Telegraful este de două ori preșteptămană: Dumineacă și Joiacă. — Prenumeratunne se face în Sabiu la expediția foiești pre afară la c. r. poste cu bani gata prin scrisori francate, adresate către expediția. Pretul prenumerării pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. an pre o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 56 ANULU XXI.

Sabiu, in 12/24 Iuliu 1873.

Nr. 8 Metrop. 1873.

Venerabilu Consistoriu archidiecesanu!

Consistoriu Metropolitan român de rel. ort. or. în siedința sa din Sabiu 9/21 Iuliu 1873, tenuță sub presedintia Ilustratitiei Sele prea Sântului Episcop al Caransebesului Ioan Popa și, în absența celor mai betrâni sufragani — sub presedintia Ilustratitiei Sele pre santului Episcop al Caransebesului Ioan Popa, au luat la cunoștință cu adenea durere vacanța seacnului metropolitan al metropoliei ort. române din Sibiu, intemplata prin repausarea marelui și nemuritorului nostru Metropolitan Andrei B. de Siacon'a, și spre întregirea acestei vacanțe resp. spre alegerea nouui Metropolitan în intielesulu Statutului nostru organicu, conformându-se §§-litor 156 și 170 din acea legă fundamenteala a bisericii noastre, au luat următoarele dispozitioni resp. decizioni:

Congresulu naționalu bisericescu electoraluse conchiamă pre 26 Augustu 1873 st. v. la Sabiu, în care di după convocarea spiritului săntu se va deschide.

a) Acestu congresu se compone din membrii congresului naționalu bisericescu alesu la 1870, întregilu în intielesulu § 155 St. org., de după care archidiecesa are sa aleagă inca 30 de deputati ad hoc adeca 20 mirenii și 10 preoți.

b) Toto-de-odatu se provoca consist. archidiecesanu a alege deputati și în acele cercuri cari au devenit vacante.

In privința punerii în lucrare alegorilor consistoriu metropolitanu a aflatu de bine a dispune următoarele:

1. La 29 Iuliu 1873 st. v. sa se publice alegerea deputatilor mirenii în toate bisericele din archidiecesa.

2. La 5 Augustu a. c. sa se tienă alegările deputatilor mirenii în toate bisericele archidiecesane.

3. La 12 Augustu sa se tienă scrutinile asupra alegorilor intempiate sub conducerea comisarilor consistoriali de pâna acum'a, remanendu a se denumi comisari noi numai unde voru lipsi.

4. La 3 Augustu st. v. sa se facă alegările deputatilor preotesci.

La acestea se adaugă, ca cercurile electorale rămân totu acele, cari au fostu și la alegările congresuale din 1870.

Alegările proiectate sub a) și b) se facu de odată.

Ori-ce scrisori provenite din cauza alegorilor aci dispuse au a se transpună fără amenare la consistoriu metropolitanu.

Consistoriu metropolitanu recerchea oficiosa pre venerabilu consistoriu archidiecesanu, că acelă, să binevoiescă a dispune în celu mai scurtu tempu toate cele de lipsa pentru sigură realizare a mai susu arestatelor alegeri la termenele mentionate, adaugendo, că venerabilu consistoriu archidiecesanu se binevoiescă a atrage atenția organelor respective bunului nostru poporu și a lorom comisari consistoriali asupra formelor prescrise, în St. Org. pentru a căror neobservare s'ar polă intemplă nimicirea alegorilor facute.

Din siedintă consistorialu Metropolitanu plenariu.

Sabiu in 10 Iuliu 1873.

Ioanu Popasu m/p.

Presedintele consistorialu

Metropolitanu.

Dr. Ioanu Borcică m/p.

Notariu prov.

tru celelalte părți ale Transilvaniei pentru provincie, din Monarhia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și terii straine pre anu 12 ½, anu 6 fl. Înserente se platește pentru întâia ora cu 7 er. sirul, pentru a doua ora cu 5 ½, er. și pentru a treia repetire cu 3 ½, er. v. a.

dopa cum lu vedem in sîrurile de mai susu, aru si . . ce crede ceteriorul ca voimă a dice ? reu ? caci nu i se raportă despre desbaterile cele pline de pietatea defunctului Metropolitanu, căruia numai pigmei usiori de minte i se pună cându înainte, cându alătorea, cându din gratia și înapoi'a lui ? Lucru, durere, inse nu e asiă. Desbaterile au luat unu aeru ostil reposatului Metropolitanu, ba dlu Babesiu a mersu asiă de departe, incătu a vrutu sa siéda la judecata a c u s a t o r i a satia cu metropolitanu a căruia merite sunt recunoscute de tota lumea.

Man merkt die Absicht und man wird verstimmt (se ve de intenția omului și perde cumpetoul), dura se vede și îvorolu de unde curge acăsta turburela a cărei cavaleru, din nesciunția și necunoscunția de cauza, se pare a devenit totu mai multu și mai multu dlu Babesio.

Io nrula venitoru vomu reveni asupră acestui obiectu.

Congresulu electivu.

II.

Amu disu ca alegerea și are și parteua sea esentiale, pentru ca Metropolitanu românilor gr. or. din Transilvania și Ungaria este totu odata și Archiepiscopulu transilvanu român.

Unu Archiepiscopu său Episcopu a avut de cându esista creștinismulu obligaminte lörte grele. Asiă, spicindu cătu de fugitivu in sī'a scriptura, ceteru in carte aplului Paulu cătra Titu : „Pentru acăta te-amu lasatu pre tine in Crtu, că cele ce lipsescu sa le indreptezi și sa asiedi prin cetăti preoti precum eu ti-amu poruncit.“ (capu 1, 5.) In versurile următoare din acelasi capu alu aceleiasi cărti cătra Titu, se dau indreptări despre aceea cum sa fia cei ce se voru asiedia preoti și adeca sa fia : „barbati nepatali, că nisce economi ai lui Ddieu, omeni cari nu umbla numai dupa placerea loru, nemaniosi, neinjuratori, neiritabili, neagonisitori de dobanda urita.“ Caus'a, pentru carea să cere că episcopulu sa fia cu priveghiere, că sa aiba preotii asiediali de densulu, insusiri bune, sa fia „poterici intru a indemnă cu invetitura sanatosă, și pre cei ce graiesc in protiva a-i certă.“

Iéra in carte I cătra Timoteu capu 6, v. 11 și 12 dice : „Iéra tu omulu lui Ddieu, fugi de aceste (iubirea de argintu, tentatiuni, curse și pofta multe fără de sotocă) și urmează dreptatea, pietatea, credința, caritatea, rabdarea, blan-detie. Lupta-te lupta cea buna a credinței, apuca-te de viță a cea vecinica, la carea esti chiamatu, și ai marluris tu marturisirea cea buna înaintea mai multoru marturii“. „O Timotee! lucerul celu incredintat tie padiesce-lu, depar-tandu-te de glasurile deserte cele spurcate și de vorbele cele protivnice ale sciunției celei ce minte numele“*) (I c. Tim. 6, 20).

La I carte cătra Timoteu capu 3, se spune deădreptulu ca episcopulu sa fia nepatatu, barbatu unei muieri, trézu, întregu la minte, piosu, iubitoriu de straini, invetitoriu nebeticu ; negrănicu a bate, neagonisitoru de dobanda urita ; ci blandu, nesadnicu, neiubitoriu de argintu, cas'a sea binechivernisindu-si, feiorii avendu ascultatori cu tota cucernici'a... Nu de cu-rendu boteditatu, că nu umflandu-se în osend'a

*) Judecătiei cu nume minciinosu său minciinose (της ψευδωρίου γνώσεως).

diavolului sa cada. „Pastoriti turm'a lui Chsu cea dintâiu, voi purtandu grigia nu cu sil'a, ci de voia sî dupa Ddieu; nu cu agonisele urite, ci cu osardie: nici că cum a-ti stapani preste, cleruri, ci pilde facendu-ve turmei“, dice apost. Petru I, 5, 2, 3.

Dara cîte alte citate nu amu puté aduce din scriptura despre insemnataea acestei sarcine sî pentru carea biserică a statorit dela inceputulu ei cualitătile aceloru ce au sa pôrte sarcinile. In scierile lui Clement eppulu Romae aflatam, ca escandu-se in Corintu pre tempulu acel'a niscari neintiegeri intre presbiteri s'a vediutu (Clementu) necessitatua a scrie o epistola cîtra Corinteni, in carea la c. 44 se dice: Prevediendu apostolii ca in viitoriu se voru nasce certe pentru conducerea comunelor au instituitu episcopi (sî diaconi) sî au dispusu că dupa mîrtea loru sa se asiedie barbati apti in loculu loru.

Episcopii avura dela inceputulu crestinismului sî diu'a de astadi a sustiené unitatea conducerei bisericesci. Acést'a se vede că unu ce naturalu, că unu ce ce se intielege de sine.

Ce insemnataea au avutu episcopii in secului cei dintâiu ai crestinatiei, se vede sî din scierile lui Ignatiu. Asiá in epist. ad Trall. dice: toti privescu in diaconi o porunca a lui Iisusu Chsu, sî pre episcopi că pre Iisusu Christosu, iéra pre presbiteri că pre sinedriulu lui Ddieu, sî reuniunea apostolilor (*σύνδεσμον ἀποτόλων*).

La Ireneu sî Tertulianu apostolii nu suntu comparati cu Chsu, dara ii vedemus că adeverati succesori ai apostolilor. Ireneu in sciera sea contra ereticilor dice: episcopii suntu asiediati de apostoli in biserica sî suntu successorii loru pâna la noi s. c. l. Tertulianu provoca cu vehementia pre eretici sa arete, carea este originea episcopiloru loru! o potu ei deduce dela apostoli, precum se intempla acést'a cu creștinii cei adeverati, carii d. c. aréta ca

biserică Smirnei a avutu dupa apostolul Ioanu pre episcopulu asiediatu de acest'a, pre Polycarpu.

Insemnataea umui episcopu o vedemus mai departe din nenumeratele canone ale bisericei ecumenice, cari spunu cum trebuie sa fia pregatitul individulu carele voiesce sa ia sarcina' acést'a asupra-si.

Celu dintâiu canonu apostolescu i da insemnataea dicendu, ca are a se chirotoni de doi sî de trei episcopi. Mai departe can. 80 apost. dispune: Celu ce din vieti'a paganesca au venit sî s'a boteditatu, sî celu ce din vieti'a prihanita s'a reintorsu, nu este dreptu sa se faca indata eppu, cîci lucru nedreptu este, că sa fia acel'a altor'a inveniatur, carele nu au fostu ispititu din destulu, afara déca se face acest'a dupa charulu dumnedieescu. Iéra can. 10 dela Sardice'a dice, ca nimenea, fia bogatu, fia inveniatur sa nu se inainteze la demnitate de eppu pâna n'a petrecutu unu tempu indelungat in fia-care gradu sacerdotal, cîci altcum se vatema inveniatur a apostolului Pavelu cîtra Timot. 5, 22, „mânile in graba pre nimenea sa nu pui“.

Canonul 17 alu sinod. alu I-II, dice: In tôte ingrigindu-se pentru bun'a orenduiela bisericesca, sî acést'a a o otar'i amu aflatu de necesariu ca nime din mireni sî monachi cu graba sa nu se inaltie la inaltimia episcopiei, ci in gradurile bisericesci, dintâiu esaminatu fiindu, asiá sa primesca chirotonia demnitătiei episcopesci. De-sî pâna acum unii dintre monachi sî laici asiá aducendu cu sine necesitatea numai decât s'a aflatu demni de onoreea epale, cari au stralucit u fapt'a bona sî bisericile loru le-au adus la inaltimie; in se aceea, ceea ce arare ori se intempla, nu putem statui nici decum de legea bisericei, sî de aceea decidem, că pre viitoru nici decum sa nu fia, afara déca acel'a, care are a se chirotoni dupa canonu, au trecutu prin gradurile sacerdotali, implindu in fia-care gradu tempulu legiuuitu.

Canonu 12 alu sinod. VI ecum. pentru că sa pôta ingrigi de turma, opresce definitivu eppiloru casatoria sî vietuirea in casatoria.

Insemnataea Archiepiscopului nostru o mai putem aflat in istoria nostra natinnale cu folosele si daunele cari se deriva dela archiepiscop buni si dela archiepiscop rei sî slabi.

„Vechia metropolia“ este o oglinda curata a trecutului pâna in momentele de fatia despre archiepiscopii nostri sî despre faptele si resultatele faptelor loru, incât nu mai avem lipsa a adauge nimic'a dela noi.

Dreptu aceea fatia cu cele citate sî cu multe alte locuri asemenea celor citate ce va avea sa faca congresulu electivu, acum cîndu are sa aléga pre metropolitulu românilor din Ungaria si Transilvania sî pre archiepiscopulu Transilvaniei?

De siguru ca voru caută că barbatulu pre care lu voru pune pre scaunulu metropolitanu respective pre celu archiepiscopescu sa aiba insusirile indigitate de apostoli sî canone, sa fia adeveratu succesorul alu apostolilor si sa scia sustiené legatur'a sî reuniunea bisericei.

Conscientiositatea si amu puté dice scrupulositatea cu carea tratéza apostolii sî sinodele si totu asiá si scierile singuracilor parinti bisericesci insemnataea episcopale este de ajunsu, de a provocă o fundata si serioasa cugetare a celor respectivi pre cine voru sa aiba de chivernisitoriu alu bisericei.

Că români gr. or. in provinci'a metropolitana restaurata abiá de vre-o căti-va ani nu avemus de a luá in consideratiune numai insusirile ce se receru dela unu Episcopu sî dela unu Archieppu, nu avemus sa considerâmu numai ca acelui episcopu si archieppu are sa conduce archidieces'a din metropoli'a restaurata, ci trebuie, că români gr. orientali ai acestei provincie metropolitane restaurate sa mai cugelâmu si la jun'a organisatiune a bisericei noastre facuta in intellesulu institutiunilor ei primitive si tre-

FOLIOARA.

La mormentulu

Escentieie Sele Présantitului Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a.

In freta dum fluvii curent, dum montibus umbrae Lustrabunt, convexa polus dum sidra pascat, Semper honos nomenque tuum laudesque manebant.

Virgilius.

Una gemeta de durere, de-amaru si desperare Esit'a adi din pieptulu copilei lui Traianu.

Pe arepe de falgeru strabate 'n departare,

Si'n ochi produce lacrimi la ori-ce pamantenu.

Pre-a museloru câmpia român'a tenerime Fiindu imprasciata „mentiuna“ si-dicea;

Momentulu inse-o 'npinge in négr'a adencime, Căci vueltulu dorerei din ce in ce crescea.

Ah mîrte! cruda mîrte! ... acum te desfăzăza, Ca-ci astadi din gradin'a sermaniei romanini

A tale mân'i gliacióse, ce lumea maltratédia,

Rapiru a nôstra fală, o-au smulsu din redacini!

Cadiusi barbate mare, cum cade de furtane

Una pomu tardiu in véra de scupte-'neovoiajatu.

Dar' faptele-ti maretie pastră-voru alu Teu nume

Pan' tempulu si-a oprire alu seu eternu umblat!

Acum traiesci departe in lume fericita

Lipsit'u de ori-ce sgomotu, ce-asflesesi pre pa-

mentu;

Colo sub umbr'a désa, ce tie-ti fu menita

De cîndu pásisi cararea, ce duce la mormentu.

In urm'a T'a remase o gente intristata

Plângendu la lacrimi vale, ca o-ai abandoratu.

Biserică-ti iubita la culme inaltiata

La tene adi jelescă pre mirele-si amatu.

Er' musele sante de tene patronato

Rogat'au intristarea se-nbrace tempululu loru;

Si din fatal'a ora stau tôte 'ngenunchiate, Plangându cum plângu copii la capulu mamei loru.

A Ta voce potenta se misice e in stare;

Deci róga cu-nelire pre-a lumei imperatu

Că sa ne inzestredie iér' cu uno spirita maue,

Ce barc'a ni-a scuti-o de valulu spumegatu!

Protectoru fusi in lumea acést'a volburósa

La totu celu-ce odata vertutea si-a alesu;

Prestéza onoreea ast'a si dia culmea pompósa

Natiunei Tale-iubite, ce tende la progresu!

Că-n dile deparlate cu mrlta pietata

Pre Ten' te-oru venerare nepoti de stranepoti;

Si fiiloru voru dice ce spuna mai departe,

C' Andreia Baronu Siagun'a lucrat'e pentru toti !! Graz Iuliu 1873.

Teodoru Ceotea,
st. philos,

Caventare.

Compusa si rostita de abiturientele George Baiulescu cu ocaziea impartirei premiilor la gimnasiul rom. gr.

or. din Brasovu.

Onorabila adunare si iubitilor colegi! Vieti'a omenescă este o caletoria pre o câmpia intinsă; iéra caletori suntemu noi muritorii. Mii si mii de drumuri duco la loculu destinat sî tôte acestea de-a drépt'a si de-a stâng'a suntu preserate cu locuri de odichna si de adepotire pentru că se primescă pre caletoriu. Ostenit u drumu 'si indrepta fiese-care muritoru pasii sei cătra unu astfelui de locu. — Unul dupa o surta repausare, indata ce s'a recreatu, pléea, că se nu remâna inderepiul consotiloru sei. Altul pre multiemitu cu loculu unde a ajunsu si incântat de frumusetele acestuia, doresce sa petreca mai indelungu aci in multiemire si fericire, dar nu-i este posibil; cu dorere trebuie sa se desparta de totu ce-i este placutu si iubiti si sa plece machinitu pentru că se ajunga pre consotii sei de drumu.

Intre crisa tocmai astfelui de neplacuta se afla maturasintii anului acestuia, cîci intocmai că si

elo de mîhniti trebuie sa ne despartim de aceia, cari ne suntu mai iubiti, trebuie se parsimu ceea ce ne-a fostu si ne este mai scumpu. Trebuie se parsimu pre aceia, căror'a le datoram puseniea nostra din presinte, sa ne despartim de profesorii nostrii, dela carii ne-am cîscigat cultura si moralitatea, suntemu siliti sa ne despartim de institutulu in care ne-am pusu bas'a la desvoltarea nostra spirituala, de institutulu care ne-a laptain la peptulu seu cu laptele adeverurilor eterne! Noi suntemu siliti a trece de aci inainte intr'altu stadiu alu desvoltărei si perfectionării noastre spirituale.

Fia-mi daru iertatu onorata adunare a areta cu acést'a ocazie solemnă in putine cuvinte: ce sperantie nostru noi fatia cu acestu institutu nationalu de educatiune si inventiamentu pentru influentia binefacatorice a avut-o asupra-ne in decursulu studielor u nostre gimnasiale si decesimtieminte mari e patrunsa inim'a nostra in ultimele momente ale despartirei noastre cu trupulu de acestu institutu.

„Omulu asiá precum iese din mân'a cea plastică a naturei, mai ca nu este nimic'a, decât scultate, dice Wieland. „Elu trebuie sa se desvolte insusi, sa se perfectioneze insusi sa-si dea elu insusi politura din urma carea varsa asupra-i lustro si gratia, — scurtu, omulu asiá dicendu trebuie sa fia unu alu doilea creatoriu.“

Precum instrumentulu celu mai escentu nu produce efectulu acceptat de decât cîrdile lui nu voru fi astfelui atinse, că sa produca tonurile cele mai ascunse si mai delicate, astfelui nici omulu dotat cu cele mai nobile si mai bogate facultati nu poate produce ce-va demn de aceste facultati eminent; nu poate merge pre drumulu adeveratu pre care poate ajunge la gradulu celu mai inaltu de perfeclionare, decât facultatile lui nu se vor cultivă si desvoltă harmonice, decât nu li se va dă o direc-

buie sa cugetâmu mai departe, ca, că ori-ce institutiune nouă are inimici interni și esterni, caru dorî ca ea adcea organisațiunea acăstă sa nu prinda radacini, ci deodata său treptat sa venim la absolutismul și pote nepotismul urgisit ori și unde a fostu elu vre-o data, și se incubéza, trebuie sa cugetâmu mai cu séma ca inimică estern voru cauă că autonomia cea frumosă a bisericei noastre sa devina iéra o dependentia a altor dependintie, său mai popularu dîsu, cădă codelor să pre urma pradă strainilor. Dara trebuie sa le cugetâmu totă aceste, pentru că sa ne convingemai multu și mai multu ca avemu datorintă serioasă sa ne gandim și congresulu sa se gandescă pre cineva alege de archipastorii.

Tocmai impregiurarea cea delicata, in carea se află jun'a reorganizare a metropoliei noastre ne indemna că pre lângă cele citate cu privire la insusirile Archieppului nostru viitoriu, sa credem ca nu va fi de prisosu a aminti odata și de insusirea ce o tratăza S. Ioanu Gura de aur in tractatul seu despre preotia (cap. 9.), uude dice, ca preotulu sa nu aiba pofta de demnitate, său sa nu se a m b i t i o n e z e că cu ori-ce pretiu sa ajunga la demnitate. Ceea ce se dice de preotu se poate dice și de eppu și de ori-ce crestinu. Noi sperâmu, ca omeni de acei a carii numai din ambițiune desideră voru aspiră la scaunul nostru archeepiscopal nu suntu și nu voru fi. Purcediendu in se dela acea inacima popula, dara drépta, ca „grigia buna incunguri primejdia rea“, atragemu atenția celor ce se cuvinte și in partea acăstă, pentru că simtiendu-se acum său mai tardiu ce-va de feliu acăstă, sa se intempine, ba sa se prevină reulu. Pentru ca reulu poate fi mare din unu atare casu. Eata ce dice S. Ioanu Gura de aur: „De se va purtă (elu) cum-va cu palma spre dmnitatea acăstă (carea vrea sa o ajunga), va aprinde, dupa ce au ajunsu la ea și mai infocatu flacără,

să dupa ce au apucat' cu forță, se va supune, că sa o aiba cu siguranța in proprietate, la miu de rele, sia că sa linguisescă, său sa-i placa ce-va nenobilu și nedemnu, său sa facă spese mari de bani.“

Dara in fine noi mai trebuie sa cugetâmu, ca in jun'a nostra organizațiune este impletita și afacerea posteritatiei noastre cea mai scumpă și cea mai delicata, scăla. Vomu trebuie sa ne cugetâmu, și cu noi congresulu la cultiva-re acestui ramu lapandu și amenintiatu astazi de multe și varie fortune. De aceea ne vomu gandi, și se va gandi congresulu cu noi, ca de unde sa luăm pre unu urmasiu demnu alu a lui ce a datu peptu cu unu ministru absolu-tisticu și ultramontanu din tempulu cându absolutismul și concordatulu eră in florea puterei loru, spre a aperă scălele noastre de perdere totale, de unde sa luăm pre unu demnu urmasiu alu acelui ce pre cându putienă prevedere și infumurătă nescintia a unor corifei din acea parte a „inteligintie“, carea se inchina in tota diu'a la alti idoli, despretiuă, persiflă și prigonea procedură cea inteleptă și in adeveru naționale a repausatului Metropolit, ie-rasi intru aperarea scălelor noastre de periculi, apară scăle cu bratiu puternicu sub scutul bisericei.

Congresulu asiā dara sa-si aduca aminte ca nu are numai de a alege metropolit, dara are și de a dă Arhidiecesei unu archeepiscopu. Congresulu are sa cugete, care este missiunea unui Archieppu său Eppu in archidiecesa său diecesă sea, și avendu inaintea ochiloru inven-tiaturile și asiediamintele bisericei, sa sia in fri-că lui Ddieu conscientiosu și se aléga. — Noi mai multu nu pretendem.

Pusetiunea bisericei fatia cu statulu.

(Muntii apuseni.)

Voindu a astă neascine sorginta ingerintelor, caru au de urmare decadintă unei națiuni și a o-menimii preste totu de pre nivoul culturei atâtă

acelei scientifice cătu acelei morale si urmarindu procesulu desvoltării loru, vedem, ca inaintarea, progresulu, vointă spre a deveni incătu se pote la o perfectiune, au aternatu și dela natură insti-tutiunilor prin care unul său altu poporu au trecutu.

Institutionile legislative a unui Lycourg au prefacutu in vechime poporul din Spartă într-unu popor resboiosu ferit de totu lucrul și desfrâ-narea, (până la unu tempu. R.) iera Atenienii pe-dindu creatiunile legiste a unui Solone devenira cu tempulu prin cultura loru scientifico-morale la periodulu celu de aur; asemenea au prefacutu institutionile creștinismului intregu globulu te-restru, radicându pre omenei crescenti prin atari institutiuni la gradulu culturei in care se erau as-tadi, — carea inse prin patimile omeneilor au de-venit a fi unu ce forte relativu. —

Abstragendu dela totă acestea și indreptându-ne privirea numai la patria nostra și la situaționea ei actuală și indeosebi la poporul român, lu ve-dem a balansă intre libertate că fetu alu culturei sele și intre sclavia carea cascându-si goră rapace lu inferioridă și lu amenintia cu ameliea asiā de mare incătu numai licurarea luminei mo-rale pastrate că unu amanetu alu vertutiei stramo-siesci lu mai sustine spre a nu se cofundă.

Două poteri vedem a fi active spre a con- grigi de fericirea poporului și acestea sunt: biserică și statul. Ambă acestea institutiuni și at-de meta fericire a omenei, și de aceea ambe suntu avisate a se sprinții ună pre alta in desvoltarea loru. Dar' dorere! judecându săra preocupare, la noi le vedem mai ca amu dice diametralu opuse de unde urmădia ca se astă in luptă ună cu alta și apoi este sciutu ca luptă are sa se termine cu o victoria.

Spre a poté predice „victoria“ trebuie a cunoșce și posetiunile strategice ce ocupă acestea două poteri. Vedem d. e. biserică nostra mantu-irea nostra din tempestătilor și vicisitudinile tem-piloru feudali reinviata pre bas'a unei constituiri librale, prin storintă marei meteoru apuse de pre orizontele bisericei dreptu-marițore crescendu și radicându-se spre unu viitoru fericie; de alta parte vedem statul nisindu-se a concentră totă vieti publica in mânele sele.

Principiul și problemă bisericei este a ajunge la putintă că credinciosilor sei sa le facă posibile o victorie onesta pre pămentu și sa-i dispună

numele colegilor mei simtiemintele de recunoscintia, de devotamentu și de pietate fată cu toti cari sus-tieeu și spriginescu acestu parnasu sublimu.

Esprimandu cu solemnitate și pietate fișca prea demnului parinte pentru acestu institutu Pré-sântitului Archiepiscopu și Metropolitul Andrei Baroni de Sia gun'a, pre care nepregeatōrea mōrte ni l'a rapit prea de tempuriu din midiloculu nostru unu: „sia-i tierăna usioră și memori'a eterna“, me reintorcu cu respectu cătra prea on. co-misariu contistoriale, cătra presentii institutori, că-tra venerabilulu clerus brasovénu, cătra onorati esori ai scălelor și ai bisericei, in genere cătra toti bine-facatorii și spriginitorii acrstoru scăle naționale și exprim ca ceriulu sa le daruiescă tăria și putere, spre a putea conduce junimea română pre calea progresului, a binelui și a moralităței, că ceriulu sa-i apere de totu reulu, că sa ajunga la adenci betraniție, pentru că sa-si vădă fructele ostene-leloru loru.

Me intorcu in specialu cu respectu cătra dnii institutori și i asiguru in numele colegilor mei, cumca preceptele, ce ni le-a inspirat le vomu fo-loști dupa dorintă d-lor, ca intocmai că tra nisces binefaceri mari, carii au sadit in inimile noastre idei nobile, care ne voru servit totu-déun'a de basa și de indreptarul pentru viitorul nostru le vomu pastră in interiorulu nostru o recunoscintia via.

Me intorcu in fine și cătra voi fratiloru colegi, ou carii amu petrecutu enu sîru de ani și lupte-loru noastre pre intrecole in palestra acăstă, și cu carii poate numai voiu veni nici odata in legatura atâtă de strinsa și esclamandu-ve unu remasu bunu, iau permissionna a mai adaogă și acestea.

Se simu, fratiloru colegi, activi, sa ne deprindem cu totulu la lucrū, căci „activitatea este legea vietiei; sudoreea frunței este sacra apa a botidiulu moralu alu omului, prin care elu se face o ființă superio-ru nobila, capabila de ori și ce sacrificii, și demnu de a fi numit domnitorulu suveranu alu pam-en-tului.“ Si apoi scimu ca „nil sine magno vita

labora dedit mortalibus“*, nimică nu se da in vietă muritorilor fără multă osteneală și dupa cum dice Sofocle :

οὐ γὰρ λόγοισι τὸν βίον σπουδάσομεν
λάμπρον ποιεῖσθαι μᾶλλον ἢ τοῖς δρῶ-
μέοις. (Oed. Col. 1158.)

nu prin cuvinte ne silim noj atâtă de multă sa ne glorificămu vieti, decătu prin faptele noastre.

Sa avem o purtare bona, că lumea sa se pote convinge din conduită nostra, ca studiul no-bilităția inimă infrenediu passiunile și ornădă frun-tea cu modestia și pudore. Si atunci vomu areță ca la noi nu se potrivesce assiom'a: qui proficit in litteris, sed descoit in moribus, non proficit.

Unire și buna intelegeră intre noi la fapte bune este a treia ceea-ce trebuie sa ne insusim pre lângă cele două, adica, diligentia mare și mo-ralitate. Devotamentul, onoarea, totă simtiemintele cele mari și nobile suntu pânea și vinolu spirite-lorù unite.

Remasu bunu dara și succesu favorabilu scum-piloru colegi, și celu atotu puternicu de că după unu intervalo ore care sa ne reîntâlnim ierasi cu totii inarmati cu armele blânde Minerve pre terenul socialu, pentru că se luptămu impreuna pen-tru prosperitatea instrucțiunii și pentru fericirea națiunii și bisericei noastre: numai astfelu vomu poté noi recompensă incătu-va binefacerile primite dela acestu institutu dara cu totii:

Sa prosperedie și se progresedie instrucțiunea cu pasi gigantici și sa se respandăsca din palatul celor bogati pâna in colibele celor seraci, că se devina unu bonu comunu, care de sigură ne va mărtui de pericululu, de care suntem amenintati.

Fia memori'a eterna a fundatorilor repausati!

Traiesca toti binefaceri, spriginitorii și ini-tiatorii acestui institutu!

Inflorăsca națiunea!

* Horatiu. Sat. I, 9. 60.

*) Dr. Iuliu Barasch.

a fi apti pentru căstigarea celei eterne avendu de midilice ducetorie la scopu, moralitatea și religiositatea. —

Statul care tocmai aru ave detorintia a spri gini biserica in acelașa nesuntă fără nici o condiție, și a lucră pentru sustinerea unei corelații corecte și cordiale cu atât'a mai vertosu cu cât ca ajungerea problemei bisericei cu adeverate interese ale statului nu stau in nici un'a colisiune, — vedem statul stăvindu a aduce d. e. la noi la realizarea stipulațiunilor testamentarie ale lui Széchenyi, servindu-se de o procedere in urmă cărei in corendu ne vomu tredî ca va reclama in estasola seu că in tierile apartienatore de corona st. Stefanu numai acel'a are dreptu la existintia, care se va conforma proiectului de magiarisare, practisatu cu ostentatiune — dara fără nici unu succeso! — dela datarea inaugurării sistemului doalisticu.*)

Spre comprobare la cele premise ne potu servi chiaru inaltele dispusetiuni ministeriale emanate in tempulu din urma spre a dovedi și aretă ingrigirea cea mare ce o are intru a contribui la fericirea poporului ce au sörtea nu pré de inviatu, de a aperă și sacrifică avere și chiaru și vietia pentru sustinerea intregității statului, cari ingrigiri se incoronă cu urmatorele:

Art. de lege XXXVIII din anu 1868. in § 11. dice: „Confesiunile in tote comunitățile, unde locuștu credinciosii loru, potu insinuită institute pentru instrucțione populare, din propriele poteri, și pentru sustinerea astfelin de institute pote luă in pretensiune și concursulu credinciosilor loru in modulu și proportiunea determinândă de reprezentanții acestora dupa datin'a de pâna acum'a, potu alege pre invetiatori etc.“

Mai tote comunitățile din muntii apuseni, cari tute se tieno de comitatul Albei inferiore, basate pre acesta lego in comitele desbatendu caușa instrucțunei au aflatu cu cale dupa datin'a și usul de pâna acum'a că in preliminariva comunale sa se primăscă și salariile invetiatorilor din acelu motivo, căci la acesta misiune sacra se potu devotă nomai atunci individu qualificati, déca subsistintă le va fi asigurata și nu voru fi espusi eventualităției și bunei plăceri a preceptorului incredintatu cu scoterea salariului invetatorescu, dara ce sa vedi! Inaintându-se acestea decisiuni a comitelelor comunale la comitetulu comitatensu spre aprobare; fără respectu la legea sanctionata, precum și la momentuoitatea ce învolve acelașa cestiune cu privire la fericirea poporului și chiaru și a statului, acelea decisiuni fără nici unu temeu s'au stersu și reieptatu**); deci in fati'a unei atare situatiuni nu potem decătu a ne revocă in memoria unele ordinationi cătra dicasterii ale regimului absolutisticu — care in multe privintie era mai bunu pentru poporu — prin cari li se impunea că se fia mai activi la scoterea de contributiuni și numai unde acestea se persistu să se silșea poporulu și la contribuire banala și pentru caușa instrucționei și asiā nu ne ramane decătu a strigă o tempora o mores.***)

Contra acestei impugnării a legei și a drept-

*) Ne pare reu ea nu potem consumă aici nici decum cu dlu autoru alu articulului. Referintă cea nouă intre statu și biserica, despre carea, nota bene, in Ungaria pâna acum numai se vorbesce, nu este nici decum productul lui Széchenyi. Se cantam in Itali'a, in Germania etc. sa vedem ce se intempla acolo și ne vomu convinge ca directiunea, acelașa nouă este unu ce nascutu afara de teritoriu coronei S. Stefanu. Altu aru trebui se fia dorerile noastre in fati'a cestiuniei atinse in articulu, daru nu tocmai impregiurarea, carea cătu ne privesce pre noi, e destul de bine regulata prin art. IX din 1868, pre care este basatu statutul nostru organicu.

**) Unu comitetu comitatensu inca nu e nici statulu, nici regimulu și asiā déca comunele respective se au vediutu nedreptățile de unu comitetu comitatensu poteu găsi carări de a-si esoperă dreptulu dengatu. De alta parte legea trebue inteleșa bine, ea îndrăptă pre confessiuni la propriele loru poteri. Omenei nostri cari sciu a se plângă asupra legilor trebuiā din vreme sa esopereze din aloduri ajutorie de cari se potă dispune liberu organele jurisdicționali bisericesci scolari, dara nu sa se arete cu neincredere către aceste si sa le dea numai că de pomana căte unu ajutoriu. Sassi astfelii au facutu.

***) Absolutismulu poftit este unu testimoniu de nematuritate politica pentru cine 'lu poftesc. O're déca ne amu imagină ca constitutiunalismulu de fatia e absolutisticu aru fi indată mai bine de noi? In absolutismu este cetatiénulu legalu de nu se pote miscă, acum déca nu voimoi noi sa ne miscăm, cine de vina?

tului celu prelindu alu ave unu poporn intr'unu statu constitutionale in genere s'au fostu facutu propunerea că sa se facă o remonstrare la locurile mei inalte; dara se vede ca presimiliu de a se face nedreptate poporului ce se timbrădă la tote ocasiunile unde subversidă interesele de cultura și in specie la români, iau amagitu pre toti intru a lasă acelașa pentru tempuri mai favorabile? ! ! *)

O nouă și poternica dovădă despre conceputu și missiunea ce crede a ave regimulu in ceea ce privesce imbrâncirea și trivirea națiunii române la starea de elotu (?) și care pote fi criteriul celu mai marcatu a intentiunilor aceloa-si, este emisul ministru de culte și instrucțione din 10 Iuniu a. c. Nr. 257, emanatul către consistoriul gr. or. din Sabiu prin care:

Inaltu aceloa-si i se impune străformarea cărtilor scolastice, că unu ce contine idei și doctrine contrarie scopolui de magiarisare (Vorba se fia R.) și anume:

1. Cartea de ceteire pentru scolele populare române de Z. Boiu unde pre paginile 111, 112, 113, 130 și 133 se accentuă, ca patria și proprietatea românilor este Ardélulu, ca impregiurarea că români astatori compacti in oriente fiindu suditi a loro patru staturi sa-i indemne la emulare și rivalisare in virtutile strămosiesci și pre lângă aceea se comite și peccatul acel'a ca Ardélulu se tractă că o provincia autonoma a imperiului austriacu!

2. Elemente de Istoria patriotică și universală pentru scolele populare de Z. Boiu, pre pagin'a 74, 112, 113, și 114, contine aceleia-si principii, — pericolose statoului.

3. Elemente de Geografia, pentru scole populare române gr. or. de Z. Boiu, resp. paginile 111, 113, 116, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 130, 132, 133, 136, 138 și 141, contine aceleia-si cuprinso și anume Ardélulu sa tractă separata de Ungaria și autorele 'lu imparte cum n'au mai fostu impartit in porțea nordica, ostica, sudica și apusena și naționalitatea româna prin doctrine false contră statoului magiaru cu deosebire prin tractatul „O privire asupra tienutului din Hatieg“ prelucratu de G. Barbu, și afara de acea Banatulu inca 'lu tractă că o provincia de sine statutaria afirmându-se ca majoritatea populaționei in Ardélulu și Banatu o formă română — ceeace cu acsioma ca in tierile apartienatore de corona Ungariei tota suflarea și ungurăscă și ca aerul care 'lu respiră cuprinde ingredientu de vietă din stepele și post'a ungurăscă, vine in contradicere — și se agita mai departe și prin acea ca Ioan Hunyady se espone a fi de origine română și in fine se amintesc și acea ca principale Michaiu Eroului aru fi batatutu batai'a românescă pre cardinalul Andrei Batoru la Sielimberu la a. 1559, — ceeace națunei magyara nu-i suna bine la orechia. — Asiā acestea cărti cuprindiendo nesec principii atât de false și pericolose!! Pentru înflorirea constituționei statului magyarul dlu ministru recuira pre Pre Venerabilulu Consistoriu arhiecesanu gr. or. că pâna la incepțulu anului scolasticu 1873/4 aceleia cărti sa se modifice in sensulu constituționei patriei, căci la din contra nu va intări a cere interventiunea ministrului de interne pentru de a elimină acestea cărti din scolele române.

La atât'a nu potem si pregăti, pre lângă tute ca suntem dedati cu atari mesuri, — și asiā statulu ne ataca totu ce ne este propriu ba ne ataca chiaru și fortăriția in carea naționea română și-au depus cele mai scumpe garantii ale existenței sele ne asaltădă scol'a prin acelașa autom'a bisericăscă.**)

Pre lângă tote acestea inse ca obstrude cu forța a mistifică adevărul, sia siguru că intr'o scola unde dirigădă unu invetiatoriu cu conscientia, cu tote ea in cărtile ce se voru retipari nu va fi iertat a constata ca in Ardélulu și Banatu majoritatea populaționei o formă română totusi acea-l-o va spune densulu și le va iostorsi cu entuziasmu ajutoriu. Sassi astfelii au facutu.

*) Dolce farniente! ce bunu mai esti! Eata aci avemu cheia situatiunei noastre!

**) Să unu ministru pote sa nu fia infalibil, tocmai că și unu autoru de articuli diurnalistic. Afacerea cu cărtile basédia pre o erore și ea va fi descurata prin organele cencernente. Sa ne ferim de a zugrăvi pre dr. mai negru de cum este.

asmu despre faptele eroice ale lui Michael, Stefanu, Mircea s. a. și originea descendentei arpadiane o va aretă in golatașea sea; asiā incătu va scăsări din crud'a tineretă ca de cine are sa se ferescă, și pre cine are de a imita in vietă.

Unu invetiatoriu.

Comitetulu loteriei pentru terminarea bisericei române din Deva cu insistența rōga pre toti domnii și domnele ce au bine-votu a se insarcină cu rendarea losurilor a tramile comitetului banii, terminulu pentru inapoia losurilor fiindu spiratul dela 1 Iuliu.

Doritorii mai potu ave losuri adresandu-se la la Dn'a Constant'a de Dunc'a Schiau, Deva.

Concursu.

La scol'a capitala gr. or. din Saliste protopresbiteratul tract. Sabiu I. e de a se ocupă unu locu de invetiatoresa pentru felicitie, sub următoarele conditiuni:

1. Lé'a anuale e statorita la 250 fl. v. a. pre lângă acelașa se da cuartiru liberu cu 2 incaperi și o colina séu tinda și 3 stângini de lemn de focu.

2. Concurenței sa-i fia posibile a dă felicitelor instructiune din cărtile de invetiamenți in limb'a româna și germană și de va pute și in cea magiara.

3. Sa-i fia posibile a instrui felicitile in modu teoreticu și practicu in lucruri de mâna, in generu și cu respectu la impregiurările casnice de prin Saliste, și

4. sa pote instrui in gatitulu de bucate; in gradinaritu de legumi și in cele ce atinge purtarea sociale și de buna cuviintă.

Româncele, cari unescu conditionile de susu se voru preferi; asemenea și alte persoane de alta naționalitate, cari voru documenta prin vre-unu atestatu, ca au mai functionat că invetiatoresa la vre-unu institutu de invetiamenți privatu séu publicu, séu voru dovedi ea au absolvat vre-unu cursu de pedagogia in vre-unu pensionu.

Cele ce voru sa concurga la ocuparea acestui postu sa-si inainteze suplicele negrescu pâna la 15 Augustu 1873 cal. nou la comitetulu parochialu gr. or. in Saliste, căci dupa spirarea acestui termen concurențele nu se voru mai consideră.

Din siedint'a comitetului paroch. gr. or. Saliste, 2 Iuliu 1873.

Comitetulu parochiale in contielegere (1-3) cu par. protopresbiteru respect.

Concursu.

Devenindu unu postu de invetiatoriu la scol'a capitala normala gr. or. și confesiunala din opidulu Resinari vacantu se deschide prin acelașa concursu.

Pentru acestu postu este anuatim unu salariu de 350 fl. v. a. 60 fl. v. a. relatu pentru cuartiru și lemn.

Concurrentii voru ave sa documenteze ca suntu teologi absolati și versati in cărtările bisericesci, și ca celo putenu au absolvat gimnasiul infer.

Absolutii de gimnasiu voru si preferati.

Concurrentii voru ave a-si asterne petitionile loru bine instruite celu multu pâna in 30 Augustu cal. nou prin vener. scaunu protopopescu la osiul comunale alu opidului Resinari.

Resinari 22 Iuliu 1873.

(1-3) Oficiul comun alu.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii de clas'a II din Feldioara, in Protopopiatulu greco-orientalul alu II. alu Brasovului, statutorie din 1034 suflete, se scrie concursu pâna la 5. Augustu 1873.

E molumentele suntu:

a) Pre lângă venitulu stolarie se ală portiune canonica, și fondu parochialu de 24½ jugere semanatura și fenatiu.

b) In bucate 200 surdele cucuruzu.

c) Cuartiru parochialu liberu.

Doritorii de a ocupă acelașa statione au a substerne conursele loru subscrizuloi, instruite in sensulu statutului organicu și a Regulamentului adusul de Sinodulu archiecesanu din estu anu (a se vedea protocolul Sinodului archid. 1873) pâna la terminulu susu atinsu.

Brasovu in 5 Iuliu 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu. Ioanu Petricu (2-3) protopopu.